

YOKSULLUĞUN KAYNAĞI OLARAK İŞSİZLİK SORUNU VE İŞSİZLİĞİN ÖNLENMESİNE YÖNELİK STRATEJİLER ve POLİTİKALAR

Yoksulluk sorunu ile işsizlik arasında çok yakın bir ilişki bulunmaktadır. İşsizlik, yoksulluğun ana sebeplerinden birisidir. İşsizliğin mevcut olduğu bir yerde yoksulluğun olması kaçınılmazdır. Bunun tersi de doğrudur. Yani, yoksulluğun olduğu yerde işsizlik kaçınılmazdır. Yoksulluk kısır döngüsü içerisinde bulunan ülkelerde gelir yetersizliği dolayısıyla yeni yatırımlar yapılamaz ve bu de netice itibariyle işsizlik sorununu ortaya çıkarır.

Yoksulluğun ortadan kaldırılması gibi, işsizliğin önlenmesi konusunda da iktisatçılar arasında bir görüş birliğinden söz edilemez. İktisatçıların bir kısmı işsizliğin önlenmesinde temel görevin devlete ait olduğunu kabul ederler. Bu iktisatçılara göre devletin temel görevlerinden birisi ekonomide "tam istihdam"ı sağlamaktır. Bilindiği üzere tam istihdam, geniş anlamda tüm üretim faktörlerinin ekonomide çalışabilmesi anlamına gelmektedir. Dar anlamda tam istihdam ise üretim faktörlerinden emeğin, cari ücret düzeyinde iş bulabilme imkanlarını ifade etmektedir.

Bu birinci perspektiften farklı olarak ikinci perspektif, işsizlik sorunun ana kaynaklarından biri olarak devletin ekonomiye müdahalesini görür ve çözüm olarak da devletin piyasa ekonomisine müdahalelerinin sınırlandırılmasını önerir. Liberal düşünceye bağlı iktisatçıların pek çoğu bu görüştedir. Onlara göre ekonomide görülen açık işsizlik, konjonktürde ortaya çıkan geçici bir sorundur ve uzun dönemde bu sorun kendiliğinden ortadan kalkar. Bireylerin bir kısmı gönüllü ya da iradi olarak çalışmamayı yeğlerler. Bazı bireyler ise mevsimlik işlerde çalıştıklarından ortaya çıkan işsizlik daimi değil, geçicidir. Üstelik, mevsimlik işlerde çalışanlar arzu ederlerse boşta kaldıkları zamanda bir başka iş bulabilirler.

Özetle, işsizlik sorununun çözüme kavuşturulması konusunda liberal iktisatçılar ile devlet müdahaleciliğini (dirigisme) savunan iktisatçılar arasında görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bu konudaki tartışmaları bir tarafa bırakarak işsizlik sorunun çözüme kavuşturulması konusundaki kendi görüş ve önerilerimizi şu şekilde özetlemek istiyoruz:

- Dünyada bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler işgücünün niteliğinin yükseltilmesini gerekli kılmaktadır.
- Ekonominin ihtiyaç duyduğu meslek alanlarında insan gücü yetiştirilmesine önem verilmelidir. Bu amaçla geleceği de öngörmeye çalışarak üniversitelerde eğitim ve öğretim kontenjanları titizlikle tespit edilmelidir.
- Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelere nitelikli işgücü sağlayıcı kurslar ve eğitim seminerleri organize edilmeli, devlet bu alanlara destekler sağlamalıdır.
- Kırsal bölgelerde halıcılık, el sanatları, konfeksiyon ürünleri vs. alanlarda mesleki eğitim programları uygulanmalıdır. Özellikle yılın belirli aylarını iklim şartları dolayısıyla kapalı mekanlarda geçirmek zorunda kalan bölgelerde ve yerleşim alanlarında bu tür büyük sermaye gerektirmeyen iş alanları desteklenmelidir.
- Kamu sektöründe gizli işsizlik sorununun üzerine ciddi olarak gidilmeli ve yeni kadrolar istihdam etmek ve yeni elemanlar işe almak yerine fazla işgücünün kurumlar arası dağılımı gerçekleştirilmelidir.
- İşsizliğin çok daha yaygın olduğu bölgelerde ve yerleşim alanlarında özel istihdam stratejileri ve programları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.
- İşgücü üzerindeki vergi, prim ve diğer ilave yükler kaldırılmalıdır. İstihdam üzerindeki vergilerin kaldırılması, yeni iş alanlarının açılmasına olanak sağlayarak uzun vadede işsizlik sorununun azalmasına neden olacaktır.
- İşsizlik sigortası, ciddi kurallara bağlı olarak ve etkin denetim çerçevesinde uygulanmalıdır. İşsizlik sigortasının suiistimal edilebileceği gözden uzak tutulmamalı, bu amaçla önlemler alınmalıdır.